

Glas Slobodara

Mreža anarho-sindikalista/ica (MASA)

www.masa-hr.org

BROJ 1, TRAVANJ 2008.

„...oslobođenje radničke klase bit će djelo samih radnika i radnica, ili se neće ostvariti uopće...“

Anarho-sindikalizam u Puerto Realu

-Od otpora u brodogradilištu do direktne demokracije-

[Ovaj kratki i zanimljivi tekst je prvi put objavila Federacija Solidarnosti (the Solidarity Federation) britanska sekcija Međunarodnog udruženja radnika i radnica, 1995. godine. Naš prijevod je na nekoliko mjesta osuvremenio tekst, a postavljen je s namjerom da sruši predrasude i prikaže jedan drugačiji model sindikalnog organiziranja.]

Uvod

U nedavnoj borbi protiv zatvaranja brodogradilišta u Puerto Realu u Španjolskoj, koja je zahvatila kako radna mjesta, tako i cjelokupno društvo, anarho-sindikalistička organizacija CNT (Confederación Nacional del Trabajo – Nacionalna Konfederacija Rada) odigrala je odlučnu i zapaženu ulogu. Umiješanost CNT-a u štrajk je značilo prakticiranje metoda organiziranja i borbe potpuno drugačijih od onih koje prakticiraju obični (žuti) sindikati, i to je imalo dramatične posljedice. Kada je vlada, u kojoj je dominantna partija bila PSOE (koji sebe nazivaju socijalistima, a ponašaju se kao istaknuta neoliberalka Margaret Thatcher) najavila program „restrukturiranja“ brodogradilišta u Puerto Realu, radnici su uzvratili štrajkom. CNT je bio u prvim redovima borbe i iniciranja aktivne podrške stanovnika Puerto Realu. Ne samo da je vlada poražena, već su radnicima povećane plaće, a radni uvjeti poboljšani. U ovom slučaju, rezultate nije donijela samo odlučnost i domišljatost dijela radnika, već i cjelokupne zajednice. Masovni zborovi koji su se održavali, i u brodogradilištu, i u okolnim mjestima, uključili su u borbu radnike i njihove obitelji, njihove prijatelje i sve druge koji su ih podržavali. Angažiranje i stalno učesće cjelokupne zajednice u borbi već je samo po sebi veliki uspjeh. Po svim mjerilima, CNT je u, i oko Puerto Realu, ugradio direktnu demokraciju u političku kulturu i otpor lokalnog stanovništva, i ona je postala njihov nerazdvojni dio – ljudi su sami donosili odluke, odbacili kontrolu svojeglavih političara, sindikalnih birokrata i „eksperata“, te su tako ostvarili i zadržali kontrolu nad radnim mjestima i zajednicom. Ništa se nije moglo nametnuti odozgo, od strane direktora, lokalne ili državne vlasti. Od štrajka u brodogradilištima 1987. godine, drugi sporovi, kampanje i teme su se međusobno povezale – borbe oko zdravstvene zaštite, poreza, ekologije, ekonomskih i kulturnih pitanja – stopile su se u jedinstven pokret otpora. Ovdje u Britaniji, kao i u Španjolskoj (slobodno se može reći i u Hrvatskoj; op. prev.), imamo iste probleme, ne samo u brodogradilištima već i u cjelokupnoj industriji. Lokalne zajednice i životna sredina su uništene od strane gazda i države, zbog njihove neprestane jurnjave za profitom i za još profita, i još profita. Potreba kapitalizma da se prilagodi promjenama i krizama ne obazire se na posljedice po pojedinca i društvo. Pokušavaju nas uvjeriti da smo nemoćni da sami utječemo na promjene u našim životima. Ni jedna politička partija niti buržoaski sindikat nam ne mogu ponuditi ništa osim još lažnih obećanja i štetnih

„rješenja“, a kriza u društvu i stisak bijede se samo povećavaju. Došlo je vrijeme za stvarnu borbu, za izgradnju radničkog pokreta koji se ne bori samo za više nadnice i bolje radne uvjete, već i protiv cjelokupnog kapitalističkog sistema. Kroz povijest su nam iskustva i borbe španjolskih radnika pružile vrijedne lekcije, ali danas, kada smo zagazili u 21. vijek neophodne su nam nove ideje. To je ujedno i svrha ovog teksta.

Restrukturiranje i otpor

Pepe Gomez, član španjolskog anarho-sindikata CNT iz Puerto Realu, bio je gostujući govornik na seminaru „Sindikalizam u krizi – izgradnja anarho-sindikalističke alternative“ koji je organizirala mreža sindikata transporta, javnih usluga i obrazovanja u Londonu, 30. listopada 1993. godine. „Donosim pozdrave od španjolskog anarho-sindikata CNT i nadam se da će ovaj seminar ojačati veze između španjolskog i britanskog radništva. Danas bih govorio o restrukturiranju brodogradilišta u Puerto Realu u jugo-zapadnoj Španjolskoj i akcijama u koje je bio umiješan CNT. Prije svega, želio bih smjestiti restrukturiranje u kontekst Španjolske osamdesetih i devedesetih godina. Restrukturiranje je nužnost kapitalizma, to je odgovor na konstantnu potrebu za racionaliziranjem i modificiranjem proizvodnje. Kapital mijenja svoj tok u društvu i usmjerava se ka određenim granama privrede s namjerom da uveća svoj profit, kapital ne miruje. Također, želim ukazati da unutar kapitalističkog poretka ne postoji rješenje za ovaj neprekidan proces „tranzicije“, zato ćemo radije predložiti revolucionarno rješenje za problem restrukturiranja. U ovom kontekstu bih naglasio da kapitalizam koristi određene aparate kako bi postigao i održao status quo. Kapitalizmu trebaju njegove političke partije i njegovi žuti sindikati koji su postali noseći stupovi kapitalističkog poretka. Kapitalizam njeguje ove žute, reformističke sindikate (kod nas bi jedino SSSH donekle bio iznimka; op. prev.) čija je osnovna uloga amortiziranje radničkog gnjeva i neutraliziranje bilo kakvog preispitivanja sistema iz klasne perspektive. Mislim da ne moram posebno naglašavati neuspjeh i skandaloznu praksu žutih sindikata i političkih partija, tako da ću nastaviti izlaganje o specifičnosti situacije u Puerto Realu. Postoje dva problema koja su naslijeđena od marksizma-lenjinizma, a sa kojima se moramo izboriti. Prvo, marksizam-lenjinizam odvaja političko i ekonomsko da bi promovirao ideju ekonomskih sindikata, koji se bave samo ekonomskim pitanjima, dok politička pitanja ostavlja političkim partijama. Drugo, tradicija političkih i kulturnih struktura zasnovanih na predstavnstvu, tj. na davanju mandata drugima da odlučuju u naše ime. Anarho-sindikalizam se suprotstavlja ovim negativnim naslijeđima marksizma-lenjinizma, i smatra da ljude treba iznova obrazovati, kako bi se uništila ova naučena zavisnost od onih koji odlučuju i izgradila drugačija kultura, koja je zasnovana na samostalnim odlukama i akcijama naroda. Prave revolucionarne organizacije i pravi revolucionari nisu uvijek prvi, i ne bi ni trebali biti procjenjivani po tome što ne uzimaju odmah oružje u ruke da bi se suprotstavili kapitalizmu i eksploataciji. Ono što je naš pravi zadatak je izgradnja organizacija u kojima ljudi stvarno sudjeluju i sami donose odluke o pitanjima koja ih se tiču. Mi smatramo da je ovo mnogo značajniji vid direktne akcije nego puko pribjegavanje oružanoj borbi. Pokušat ću vam pokazati kako smo kroz mnogo godina borbi i obrazovanja, oko 15 godina u slučaju Puerto Realu, uspjeli stvoriti organizaciju u kojoj postoji stalni dijalog. To je organizacija koja je ponudila rješenja za neke probleme koji su van parlamentarne arene. Po mom mišljenju naš najveći uspjeh je to što smo stvorili sastajališta, zborna mjesta, i oko njih izgradili organizaciju. Drugim riječima, sve odluke tokom čitavog štrajka su donošene od strane onih ljudi koji su bili direktno umješani u konflikt. Svakog četvrtka, svake nedjelje, u gradovima i selima u okolini Puerto Realu, organizirali smo seoske zborove, na kojima su svi oni koji su na bilo koji način bili umješani u borbu, bilo da su radnici u brodogradilištima, njihove žene, djeca, roditelji, susjedi, prijatelji, mogli govoriti i glasati, i tako utjecati na donošenje odluka. Dakle, mi smo stvorili organizaciju koja se razlikovala od strukture političkih partija, u kojima se odluke nameću odozgo. Ono što smo mi postigli u Puerto Realu je donošenje odluka u bazi i prenošenje tih odluka odatle na više nivoe, što je u potpunoj suprotnosti sa funkcioniranjem političkih partija. Anarho-sindikalizam, ili kako ga neki vole zvati – revolucionarni sindikalizam, je nemoguć ako nema anarhističku bazu, tj. anarhoidno članstvo. Ono što smo mi pokušali uraditi u Puerto Realu pokazuje da anarho-sindikat nije obična industrijska organizacija udruženog rada koja sudjeluje u borbama unutar tvornica, već da ima mnogo šire socijalne i političke domete i ciljeve. Ono što smo uradili u Puerto Realu, do sada, je pokušaj da se povežu različite borbe i inicijative uključujući i pitanja edukacije, zdravstvene zaštite, kulture, a ujedno smo se i borili protiv gradnje novih terena za golf, privatizacije groblja i povećanja taksi i poreza. Drugim riječima pokušali smo pokazati da je anarho-sindikalizam mnogo šira forma organiziranja, i da se ne fokusira samo na rad i borbu u tvornicama. Uspjeli smo organizirati pokret koji je koordiniran u cilju borbe protiv različitih negativnih projekata i promjena koje su bile najavljene, uspjeli smo međusobno povezati dvanaest lokalnih organizacija koje su se bavile borbom protiv različitih problema, bilo da je to povećanje poreza, izgradnja terena za golf ili privatizacija groblja. Zato opet naglašavam, anarho-sindikalizam u Puerto Realu se nije borio samo u okviru brodogradilišta, već je uspio međusobno povezati različite borbe. Pokušali smo osigurati da ova organizacija sastavljena od dvanaest različitih tijela

bude vođena težnjom za konsenzusom radije nego da neka organizacija nameće svoje ideje. Dakle, pokušali smo uspostaviti sistem direktne demokracije u kome organizacije stavljaju različita pitanja na dnevni red, i o tim pitanjima se raspravlja i odlučuje. Ne postoji centrala ili vrhovna vlast ili grupa koja kontrolira ostale, to je federalistička i otvoreno demokratska organizacija.

Direktna akcija i direktna demokracija

Brodogradilišta u Puerto Realu nisu imala posla više od pet godina i vlada ih je htjela potpuno zatvoriti. Tako je počeo konflikt. Na kraju 1987. kada je kralj Španjolske bio u posjeti Puerto Realu, CNT je, u namjeri da naglasi sukob, odlučio blokirati glavni put i jedini most koji povezuje Cádiz i Puerto Real – strateški važan put. CNT je podigao barikadu i blokirao put, tako da kralj Španjolske nije mogao proći. Svakog utorka organizirane su sabotaze i direktne akcije. Telefonske veze su presijecane, tako da cijela provincija utorkom nije imala telefon. Svakog četvrtka smo organizirali zborove u selima i gradovima. Preko tisuću policajaca je dovedeno iz različitih dijelova zemlje u Puerto Real da bi se spriječile ove akcije. Iznesene su i optužbe da je jedno dijete koje je bilo na putu za bolnicu umrlo zato što je CNT blokirao puteve, ali mi smo uvijek propuštali hitnu pomoć. Samo smo njih i propuštali. Svakog utorka smo od 7h do 15h okupirali brodogradilišta, a pošto su brodogradilišta ogromna mogli smo postaviti barikade samo u određenim dijelovima. Svakog utorka, kada bi se okupacija završila, morali smo štititi ljude od policije, tako da su drugovi na dva broda koristili katapulte i druge stvari kako bi zaštitili ljude koji su se povlačili. U jednom trenutku postavili smo barikade na prilazima gradu kako bi spriječili policiju da uđe u grad. Ljudi su sa krovova na policijska vozila bacali pitare, frižidere, stolove, i druge stare i neupotrebljive stvari. Također je blokirana pruga, a obarali smo i telefonske stupove. Svakog četvrtka održavali su se i radnički zborovi u samim brodogradilištima. Svaka odluka koja je donesena na tim zborovima je bila nezavisna od bilo kojeg sindikata. Naravno, dobili smo svesrdnu podršku ostatka CNT-a, širom zemlje su se održavali sastanci, od Galicije do Barcelone. Također smo dobili i ekonomsku pomoć. Jedna od najvažnijih stvari, ključna za ovu borbu, je to što je CNT bio vrlo jak u samom Puerto Realu, odakle je i došlo najviše podrške. Radnici koji su bili u drugim sindikatima su također podržali našu borbu. Od četiri tisuće radnika na brodogradilištu (splitski Škver također ima približan broj radnika; op.prev.), dvije tisuće su bili članovi UGT-a (socijalističkog sindikata) i CC.OO-a (komunističkog sindikata). Na radničkim zborovima su prijedlozi CNT-a uvijek prihvaćani, iako su često bili suprotstavljeni stavovima drugih sindikata. Bitno je naglasiti da su prijedlozi CNT-a skoro uvijek prihvaćani jednoglasno. Poslije šest mjeseci neprestanih aktivnosti, umjesto da se brodogradilišta zatvore dobila su nešto posla. Osam brodova došlo je na popravak. To je bio jedan od rezultata naših neprekidnih aktivnosti. Osim toga, odobren nam je raniji odlazak u mirovinu s 55. godina, pri čemu je mirovina iznosila 100% plaće onih radnika koji su još uvijek radili, a ukoliko se plaće u brodogradilištu u periodu od devet godina nakon odlaska u mirovinu (do 64. godine) povećaju – povećat će se i mirovine. To je bio priličan uspjeh. Također smo postigli rad u smjenama, ako nije bilo dovoljno posla neki radnici bi radili dva mjeseca, a ostali nebi radili, ali bi svi primali 100% plaće. Poslije dva mjeseca oni koji nisu radili bi zamijenili one koji su radili. Dakle, radilo se u smjenama ovisno o količini posla, ali smo svi dobijali 100% plaće. Brodogradilište i dalje radi i ima puno posla, posebno otkad pravimo brodove sa duplim dnom, ekološke brodove, koje su naručile Velika Britanija, Francuska i Španjolska.

Organiziranje van radnog mjesta

Pokušali smo ljudima pokazati da su različiti problemi međusobno povezani, poput terena za golf, povećanja poreza i drugih stvari. Pokušali smo pokazati da ekološki problemi nisu samo ekološki, već da imaju socijalnu i političku osnovu. Tokom tih osam mjeseci povezali smo različite organizacije zbog zajedničkog djelovanja i sve do sada smo bili vrlo uspješni. U suštini dovoljno je bilo predložiti drugačije metode djelovanja različitim organizacijama i one su ih prihvatile. Nije nam bio cilj stvoriti gradska vijeća koja bi donosila odluke o zdravstvu i obrazovanju, već da začnemo direktno-demokratske strukture. Sva pitanja su bila raspravljana u lokalnim zajednicama i manjim zborovima, a odatle kroz direktno-demokratske strukture ideje i odluke su prenošene odozdo na gore. Tako su formirani stavovi grada i oblasti.

[Tekst je preuzet i preveden iz knjige; Rudolf Rocker – „Metode anarhosindikalizma“ / C.N.T – „Anarhosindikalizam u Puerto Realu“, CLS]

Kad Škver kihne, Split dobije gripu!

„Damir Polančec, potpredsjednik Vlade za gospodarstvo u najnovijem razgovoru za medije izjavljuje kako će pokušati očuvati sva brodogradilišta no nije sigurno da neće biti zatvaranja. Naravno, ova izjava digla je opet na noge sindikat. Splitski Škver građevinski pritišću već neko vrijeme. Gradnja rukometnog, sportsko-poslovnog kompleksa već im je oduzela veliki dio terena, trgovački centar Joker uzeo im je parkiralište. Najgore od svega, Sindikat tvrdi da se već dvije godine u Brodogradilištu nije ugovorila nijedna brodogradnja“ – kažu na Dnevniku. Iz teksta koji se nalazi pred vama jasno se vide zapanjujuće sličnosti između situacije splitskih i puertorealskih radnika i radnica. Ipak, jedna je temeljna razlika između nas i njih – mi se za svoja prava skoro uopće ne borimo, pa ne čudi apatična situacija iz koje se ne vidi izlaza.

Jesi li zadovoljan/na radom svog sindikata?

Smatraš li da tvoj sindikalni povjerenik zastupa tvoje interese?

Smatraš li da je on jedan od vas, ili da je samo još jedna vrsta uljeza između radnika i šefova?

Koliko si upućen/na u rad svojeg sindikata?

Koliko informacija dobivaš?

Vjerujemo da bi uvjerljiva većina odgovora na ova pitanja bila negativna! Upravo zbog svih navedenih razloga objavili smo ovaj tekst, željeli smo prikazati jedan drukčiji model sindikalnog organiziranja – anarhosindikalizam – te primjerom iz prakse otkloniti sve predrasude koje se javljaju pri samom spominjanju te riječi. Organiziranjem u nehijerarhijski strukturirane bazne sindikate lišene nepotrebne birokracije, maksimalno povećavamo učinkovitost u borbi za obranu svojih teško stečenih prava, vraćamo moć u svoje ruke, preuzimamo kontrolu nad vlastitim životima, jasno prekidamo taj vječiti odnos gospodar-rob, ali također stvaramo jezgre koje mogu biti podloge drugačijem, istinski samoupravnom i direktno-demokratskom društvu. Sindikalna birokracija odavno se pokazala kao teret na leđima radništva, kao masno plaćeno zanimanje kojem je u službi održavanje statusa quo – odnosno očajne situacije u kojoj se trenutno nalazimo, a sve u korist vladajućeg sloja. U globaliziranom 21. stoljeću, kada svemoćni Kapital diktira sve političke odluke potrebna nam je nova snaga, a nju možemo pronaći u anarhosindikalizmu. Protivimo se kapitalističkom sustavu; jer sistematski eksploatira, iskorištava i ubija radnike, te uništava životni ljudski i prirodni okoliš zarad stjecanja profita, i Državi; jer održava i odražava postojeće hijerarhije i privilegije klase kojoj služi. Država ne može biti upotrijebljena za borbu protiv eksploatacije i iskorištavanja koje su i same posljedica hijerarhije i izvor privilegija! Pošto mi činimo temelj ovoga (i svakog drugog) društva - štrajkovima, blokadama, okupacijama i preuzimanjima proizvodnje, te raznim direktnim akcijama najlakše ostvarujemo svoje ciljeve. Ili otpor ili otkaz, okolnosti nas prisiljavaju da prihvatimo ovakvu ucjenu poslodavaca i vlasti, a svakodnevni egzistencijalni problemi nas tjeraju da „gledamo svoja posla“. No, gledanje svojih poslova je i solidariziranje s drugima, okupljanje i blokiranje proizvodnje, odbijanje te ucjene! Govore nam da to nije tako, a mi jedni druge moramo razuvjeriti, moramo razuvjeriti sami sebe i napokon shvatiti kako je borba za svakog od nas ujedno borba i za nas same. Solidarnost je najveća snaga radništva - najbrojnije i najorganiziranije društvene skupine!

Mreža anarho-sindikalistica (MASA)

Email: kontakt@masa-hr.org,

Tel: 095 / 835 1085